

“Tens possibilitat de literatura quan hi ha un desplaçament”

A quin temps pertany *La pell de la frontera*?

—Les primeres notes de *La pell de la frontera* vénen quan acabo la trilogia [*De fems i de marbres*, el 2002]. Jo el que volia era allunyar-me del que havia fet en els tres primers llibres. D'aquí surten els “Contes russos”, d'un desig de no repetir el que ja havia fet. Però arriba un moment que tens tanta quantitat de vivència, d'història narrativa, que veus que és un projecte per ell mateix. Però cada material té un temps determinat. L'aparició de la crisi demanava un altre tipus d'enfocament, de narrativa... Tenies dues opcions: publicar el llibre i que envellís molt de pressa perquè no contemplés això, o refer una part important, no tan sols perquè penso que s'havia de refer sinó perquè hi havia una qüestió de mirada, d'estètica, de representativitat social. De veure com explicaves amb el mateix grau de versemblança el que havies dit ja a *La força de la gravetat* (2006) i a *La matèria primera* (2007).

—Com es relaciona el llibre d'ara amb els altres dos de la trilogia?

—Els complementa. En un cas era ficció, en l'altre era treball sobre la realitat, sobre el terreny, però en tots dos explicava una determinada classe mitjana. En aquest cas la classe mitjana és interpel·lada per un agent exterior, que és la immigració, que és la quantitat de gent que arriba i amb la qual fricciona. A *La força de la gravetat* la gent fricciona amb la gent. En el segon moment, a *La matèria primera*, la gent fricciona amb el treball, amb l'esforç, i aquí fricciona amb un agent exterior. Amb tots aquests punts de vista acabes construint una determinada narrativa sobre què som. És el meu punt de vista, no pretén ser una visió holística. Però a aquesta realitat, m'hi he acostat tant com he pogut.

Una de les veus més fermes de la literatura catalana, Francesc Serés, publica ‘*La pell de la frontera*’, una obra sobre la immigració i la vida crua a la Franja, amb què tanca el cicle de llibres de cròniques, arrapats a la realitat (‘*La força de la gravetat*’ i ‘*La matèria primera*’). És l'últim llibre que va treballar amb l'editor de Quaderns Crema, Jaume Vallcorba.

—És el tancament d'una trilogia i també fa l'efecte que és el punt i final a Saidí i rodalia com a tema literari...

—Sí, és que ja no sé què explicar més. Les meves vivències arrenquen d'un determinat moment però no estan retroalimentades d'allà, perquè ja fa vint anys que sóc fora. Jo he donat tot el que sé. Això vol dir que hi ha gent allà que en sap més que jo i ara li toca a un altre dibuixar-ho. És llei de vida. El que no vull és ser l'escriptor d'allà.

—Si hagués de completar la frase “he volgut donar una mirada sobre la immigració...”. Què diria?

ALBERT BENEJERRY ARIMON

—He volgut donar una mirada sobre mi a través de la immigració. El que m'interessa és l'impacte d'aquesta gent, com m'ha modificat a mi. Aquesta gent que arriba el que fa és posar-te a prova. Et diu: digues-li com vulguis, però aquí tens un problema, una prova, un canvi i tu t'has d'enfrontar a aquest canvi. Com el soluciones, com el poses a favor teu?

—Durant molt de temps en aquest país hi ha hagut una mirada bonista cap a la immigració. I aquí, ni és bonista ni no, sinó que ensenya el que hi ha, tant en la immigració com també en el poble d'acollida...

—De la necessitat en fas virtut. Si hi ha un problema estàs de sort. Què volies explicar fa temps? Aquelles sobretaules del 2006 on la gent parlava tota l'estona sobre hipoteques, sobre com havien pujat els pisos? Quina gràcia tenia això? Tens possibilitat de literatura quan hi ha un moviment, quan hi ha un desplaçament, quan hi ha un conflicte. Una altra cosa és que tu vulguis conflictivitzar el conflicte per fer-lo literari. Això és trampa, també.

—**En el llibre constantment s'interroga vostè sobre el sentit d'escriure i fixar una realitat...**

—Si tu tens un projecte creatiu, i la literatura n'és un, has de saber què aportes. El que no pots fer és pensar que pel fet d'escriure alguna cosa allò aguantarà. Amb això sóc molt partidari del mètode científic. Ho igualo una mica. Si jo ara descobrís l'acceleració de la gravetat, això no té sentit perquè fa molts anys que està descoberta. Per tant, ja ho ha escrit algú abans. Jo què he de fer? Il·luminar algun altre àmbit, per petit que sigui. En la mesura que aportes alguna cosa que només la pots aportar tu, ja tens alguna cosa per començar que sigui bo. Hi ha d'haver un mínim de risc, un mínim d'aportació, de fricció i de novetat.

—**És dels llibres més reflexius que ha fet?**

—Sens dubte. És el llibre en què jo surto més i és el llibre en el qual jo em faig més preguntes. En els altres llibres era molt vertical, d'anar de cara a baraca. Aquí, si es tracta d'interrogar-nos a nosaltres, tu també has de formar part del procés reflexiu. No pot ser que tu estiguis descrivint això i a tu no et passés res. Seria molt mesquí per part meua dir, per exemple, que jo no tenia mai por. Surten les al·lèrgies, que és un handicap d'aquells que t'acompanya tota la vida, és com una discapacitat, si vols dir-ho així. Provoca situacions i que puguis entendre altres coses, des dels tabús alimentaris fins a la fragilitat de la gent que emigra.

—**El molesta que des d'un barcelonocentrisme esbiaixat es miri *La pell de la frontera* com un llibre que parla de coses rurals?**

—No, perquè és més un error de perspectiva i de percepció que no un judici estètic. És la necessitat de posar etiquetes i s'identifica el lloc amb el sentit del lloc. I això no té cap mena de sentit. Això tenia un cert sentit en un determinat moment literari. Avui, quan precisament el centre és a tot arreu, tot el món és ple de centres, em sembla molt epidèrmic i superficial.

—**Es fa molt evident també un final de trajecte literari...**

—Sí, el que vingui ara serà diferent. El país ha canviat molt per no tenir-ho en compte en un projecte de més llarg abast. Hi ha coses que les has de poder explicar d'una altra manera, el pes de Barcelona o el pes de la crisi, de la bombolla immobiliària en el seu

moment, que són retrats que també permeten créixer a la literatura i permeten explicar una part d'aquest país que no està tan explicada. O explicar-ho d'una altra manera. Per fer aquest castell, m'he de fabricar les pedres, però no sé si seran pedres o maons o serà fang o serà fusta. L'únic que m'excita de debò és que hi hagi un problema per resoldre, perquè la resta és molt avorrit, és tornar a repetir el que ja saps fer. El que he començat a escriure no té res a veure amb això. Res. La novel·la comença al carrer dels Banys Nous, a Barcelona.

—**La dona de Vallcorba, Sandra Olo, ara al capdavant de Quaderns Crema, és qui va pensar de col·locar *La pell de la frontera* a la col·lecció "D'un dia a l'altre", a la llinda entre la literatura i el periodisme. Abans, quin paper va tenir Jaume Vallcorba, desaparegut a l'agost passat, en l'elaboració d'aquest llibre?**

—Hi ha una cosa que m'agradaria ressaltar. Se'n parla molt, d'en Jaume, com d'una persona que tractava molt el text i això és veritat. Però això ja està molt dit. El que m'interessa més d'en Jaume és que ens ha ensenyat no només a llegir, sinó a construir. La cosa del projecte a llarg termini, la cosa de tenir una base sòlida, el funcionament

“Vallcorba ens ha ensenyat no només a llegir, sinó a construir, a tenir una base sòlida”

dins d'una editorial i també dins d'una cultura. Com a editor va voler fer una aportació temàtica, estètica també en la cultura. Això és impressionant i això no s'oblida. De tot el que ha fet, en quedaran tantes coses. Ell no sols va traduir l'últim polonès que li arribava i ho va fer molt bé i va recuperar clàssics, sinó que, a més a més, va creure en la literatura pròpia, que és la prova del nou: troba un autor d'aquí que parli dels d'aquí, que és la part complicada. Aposta per ell i fes-lo créixer i creix tu amb ell.

Anna Ballbona